95. KESKIVIIKKONA 6. SYYSKUUTA 2000

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi 2992

Hallituksen esitys HE 137/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2000 vp
Lakialoite LA 173/1999 vp

Ensimmäinen käsittely

2) Hallituksen esitys eräiden virkasyytteiden oikeuspaikkaa koskevien säännösten muuttamiseksi 3004

Hallituksen esitys HE 57/2000 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 7/2000 vp

Lähetekeskustelu

3) Hallituksen esitys Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä ja laista sopimuksen lainsäädäntöalaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi 3005

Hallituksen esitys HE 88/2000 vp

4) Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta 3005

Hallituksen esitys HE 89/2000 vp

5) Hallituksen esitys laiksi emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annetun lain kumoamisesta 3005

Hallituksen esitys HE 90/2000 vp

6) Hallituksen esitys laiksi varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 3005

Hallituksen esitys HE 91/2000 vp

7) Hallituksen esitys laiksi luotsauslain muuttamisesta 3006

Hallituksen esitys HE 92/2000 vp

8) Hallituksen esitys laiksi ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä 3006

Hallituksen esitys HE 93/2000 vp

9) Hallituksen esitys laiksi alkoholilain 3 ja 8 §:n muuttamisesta 3007

Hallituksen esitys HE 94/2000 vp

10) Hallituksen esitys laeiksi eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta 3008

Hallituksen esitys HE 95/2000 vp

11) Hallituksen esitys asuntorahoituslainsäädännön rahayksikkömuutoksiksi 3008

Hallituksen esitys HE 96/2000 vp

12) Hallituksen esitys Kansainvälisen työjärjestön työtilastoja koskevan yleissopimuksen nro 160 11 artiklaa koskevan varauman peruuttamisesta 3009

Hallituksen esitys HE 97/2000 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Janina Andersson /vihr
Klaus Bremer /r
Tuula Haatainen /sd
Leea Hiltunen /skl
Susanna Huovinen /sd
Liisa Jaakonsaari /sd
Gunnar Jansson /r
Kyösti Karjula /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Katri Komi /kesk
Martti Korhonen /vas
Ossi Korteniemi /kesk
Kalervo Kummola /kok
Paula Lehtomäki /kesk
Suvi Lindén /kok
Paavo Lipponen /sd
Tuija Nurmi /kok
Sirpa Pietikäinen /kok
Kirsi Piha /kok
Kari Rajamäki /sd
Ola Rosendahl /r
Petri Salo /kok
Sari Sarkomaa /kok
Katja Syvärinen /vas
Hannu Takkula /kesk

Erkki Tuomioja /sd
Jukka Vihriälä /kesk
Jorma Vokkolainen /vas

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu seuraava edustaja:
Mari Kiviniemi /kesk

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

6.9. edustajat
Leena-Kaisa Harkimo /kok
Susanna Huovinen /sd
Kyösti Karjula /kesk
Martti Korhonen /vas
Paavo Lipponen /sd

6.—8.9. edustaja
Gunnar Jansson /r

Sairauspoissaolot

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta sairauden vuoksi:

6.9. edustajat
Tuula Haatainen /sd
Erkki Kanerva /sd

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

6.9. edustajat
Mari Kiviniemi /kesk
Tuija Nurmi /kok
Kari Rajamäki /sd
Ola Rosendahl /r
Petri Salo /kok
Jukka Vihriälä /kesk
Jorma Vokkolainen /vas

6.—8.9. edustaja
Hannu Takkula /kesk

Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan jäsenet

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Krohn vapautusta työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Pyyntöön suostutaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi perjantaina 8 päivänä syyskuuta kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 13 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi perjantaina kello 10.

Hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1999

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella viime elokuun 25 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1999 (K 10/2000 vp). Tämä kertomus sisältää myös selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta ovat antaneet aihetta, sekä selvityksen verojärjestelmän kautta annettavasta tuesta. Kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 137/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2000 vp
Lakialoite LA 173/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Arvoisat kollegat! Vetoan, että hiljennytään kuuntelemaan puhujaa. Välttämättömät keskustelut suosittelen käytäväksi tämän salin ulkopuolella.

Keskustelu:

[1] **Marjatta Stenius-Kaukonen /vas:** Arvoisa puhemies! On hienoa aloittaa, kun sali on hiljentynyt puhemiehen kehotuksesta kuuntelemaan puhujaa. Toivon, että näin on vielä minuutinkin kuluttua.

Nyt käsittelemme toisessa käsittelyssä kokonaan uutta lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista ja siihen liittyviä muita lakeja. Tämä on jo toinen harjoitelma tehdä uusi laki. Edellinen eduskunta palautti aikaisemman hallituksen esityksen, ja sosiaali- ja terveysvaliokunta harkitsi kyllä vakavasti, palautammeko asian vielä uudelleen ministeriöön ja hallitukseen valmisteltavaksi, koska tässä oli niin paljon korjattavaa. Mutta valiokunta kuitenkin teki työn loppuun saakka, vaikka muutimme 20:tä pykälää lakiehdotuksen 30 pykälästä. Joten valiokuntakäsittelyn jälkeen lakiesitys on, voi sanoa, merkittävältä osin eri esitys kuin oli hallituksen alkuperäinen esitys.

Asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskeva laki on erittäin tärkeä asiakkaiden ja myös sosiaalihuollon viranomaisten kannalta. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Pyydän hiljaisuutta!

Puhuja: Kestikö se minuutin? Kiitos, rouva puhemies. Ei mennyt kahtakaan minuuttia, niin kuin epäilinkin, kun kuuntelu herpaantui.

Esitys on siis kaiken kaikkiaan erittäin tärkeä asiakkaiden ja myös sosiaalihuollon viranomaisten kannalta, kun he toteuttavat sosiaalihuoltoa.

Lain keskeinen lähtökohta on se, että asiakkaan lähtökohdista toteutetaan palveluja. Tätä lähtökohtaa ei todellakaan voi liikaa korostaa, sillä edelleen tänä päivänä meillä on hyvin viranomaislähtöisesti toteutettavia palveluja aivan liian paljon. Uuden lain myötä, vaikka muutos ei varmasti ole yhtäkkinen, vaan vaatii pidempää sisäänajoa, on mahdollista parantaa vielä sitä aikaisemmin selkeästi omaksuttua uutta lähtökohtaa, että asiakkaan lähtökohdista sovelletaan lainsäädäntöä ja toteutetaan palveluja.

Jotta tässä päästään eteenpäin, nyt on erittäin tärkeätä, että nopeasti — ja itse asiassa valiokunta on myös pitänyt erittäin tärkeänä sitä — saadaan selkeät ohjeet sekä sosiaalihuollon asiakkaille heidän oikeuksistaan että myös viranomaisille siitä, mitä laki tarkoittaa, miten sitä tulisi soveltaa. Valiokunta on jo aikaisemmin todennut, että hallituksen esitysten perusteluissa ja valiokunnan mietinnöissä esitetyt näkökohdat eivät tule kuntien päättäjien ja kunnissa lakeja soveltavien virkamiesten tietoon. On tärkeää, että lakipykälien perustelut tulevat sellaisina kuin ne on valiokunnan mietinnössä esitetty lain soveltajien ja myös kunnallisten päättäjien tietoon, mutta lisäksi tarvitaan selkeät ohjeet siitä, mitä lailla tarkoitetaan, siis ohjeet sekä asiakkaille että viranomaisille.

Salassa pidettävien tietojen antamisedellytyksiä pitää tulkita tiukasti. Salassa pidettäviä tietoja koskevat kohdat olivat ehkä suurimpien muutosten ja myös suurimman kädenväännön aiheena valiokuntakäsittelyssä eri eduskuntaryhmien edustajien kesken. Viranomainen saa antaa tietoja vain silloin, kun se on välttämätöntä asiakkaan hoidon ja huollon turvaamiseksi. Tässä puhun nyt nimenomaan pankeille luovutettavista tiedoista, 20 §:n 2 momentista, joka on uusi. Tosiasiassahan meillä jo tällä hetkellä hyvin monessa kunnassa esimerkiksi toimeentulotukiasiakkaiden on vietävä tiliote, kun he hakevat toimeentulotukea, ennen kuin toimeentulotukea myönnetään. Mutta se, että viranomainen pääsee suoraan saamaan tilitiedot, on uutta.

On tilanteita, joissa näitä tietoja on perusteltua antaa asiakkaan oikeuksien turvaamiseksi

esimerkiksi muistamattomuuden vuoksi, mutta on erittäin suuri vaara myöskin siinä, että niitä annetaan vastoin tämän lain edellytyksiä. Tämän lain seuranta on tärkeää, ja erityisen tarkasti tulee seurata nimenomaan näiden salassa pidettävien tietojen antamista. Tämä ei koske pelkästään pankkisalaisuutta vaan myös näitä muita pykäliä silloin, kun annetaan tietoja muille viranomaisille ja muille tahoille, joille tietoja on joissain tilanteissa tarpeellista antaa, jotta asiakkaan oikeudet toteutuvat. Näissä pitää olla erittäin tarkka, ja tätä pitää seurata ja välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin, jos epäkohtia ilmenee.

Sosiaalihuollon tuloksellisuuden ja kaikkien osapuolten kannalta on tärkeää, että sosiaalihuollon asiakkaan ja henkilöstön suhde voi edelleen perustua vankkaan luottamukseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään todennut, että lain kohdista ei saa muodostua mitään ilmiantopykäliä. On vakavasti huolehdittava siitä, että näin ei myöskään käytännössä tapahdu.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän lähtökohtana oli, niin kuin salissa aiemmin käytyjen keskustelujen pohjalta on hyvin tiedossa, että pankkisalaisuuden murtamista sosiaalihuollon asiakkaan osalta ei olisi pitänyt sisällyttää lakiin. Eli 20 §:n 2 momenttia emme olisi halunneet lakiin sisällytettäväksi, sillä sosiaalihuollon asiakkaana oleminen on jo sinällään salassa pidettävä tieto. Asiakkuuteen liittyvä epäily henkilön epärehellisyydestä saattaa vaikuttaa asiakassuhteeseen pankissa. Mielestämme on vieläkin jatkettava selvitystyötä siitä, miten kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuuden periaate voidaan turvata, sillä pankkisalaisuushan ei koske vain sosiaalihuollon asiakkaita, vaan meillä on lukuisa määrä muita lakeja, joissa pankkisalaisuus on toistaiseksi paljon paremmin turvattu taikka on edelleen murtamaton. Nimenomaan perusoikeuksien kannalta tämän selvitystyön tulee jatkua.

Itse asiassa valtioneuvostohan teki ponnen, hyväksyi lausuman antaessaan tätä hallituksen esitystä, että nämä kaikki pitää selvittää ja nimenomaan kansalaisten yhdenvertaisuus, kansalaisten yksityisyyden suoja tulee toteuttaa. Valitettavasti tämä työ ei kokonaisuudessaan edennyt. Tämä uusi laki ei voi olla mikään avoin valtakirja, että kaikki lait muutetaan vastaamaan näitä pykäliä, mitä tässä on, vaan kansalaisten yhdenvertaisuuden ja yksityisyyden suojan kannalta hallitukselta vaaditaan todella vielä tarkkuutta, jotta nämä asiat tulevat asianmukaisesti turvatuiksi. Tämä koskee nimenomaan perustuslain suojaamia kansalaisten perusoikeuksia.

Valiokunnassa vasemmistoliitto oli vahvasti vaikuttamassa siihen, että hallituksen alkuperäiseen esitykseen tehtiin useita tiukennuksia. Tietysti ne valiokunnassa hyväksyttiin, osa yksimielisesti, osa äänestyksen jälkeen. Mutta valiokunnan enemmistö oli suurimmalta osalta yksimielisesti muuttamassa näitä 20 pykälää ja joiltakin osin äänestyksen jälkeen.

Näissä muutoksissa muun muassa tiedonsaannin kynnystä korotettiin siten, että tietoja saa antaa vain välttämättömissä tilanteissa. Lisäksi niin asiakas kuin pankkikin saa oikeuden valittaa viranomaisen päätöksestä. Hyvin tarkkaan on vielä määriteltävä tiedot, joita pankista saa pyytää, ja myös tiedot, joita pankki saa antaa.

Olen nyt puhunut vain hyvin suppeasta osasta, näistä salassa pidettävistä tiedoista, koko lakiesityksessä, mutta tämä on ollut yksi suurimpia kiistakysymyksiä. Viittasin siihen, että tietojen antaminen ei koske tiedon antamista vain pankeille, vaan tietojen antamista yleensä muillekin tahoille. Niissä on oltava yhtä tarkka. Mutta siihen, mistä aloitin, haluan lopettaa vielä, arvoisa puhemies: kokonaisuudessaan tämä lakiesitys on erittäin tärkeä. Nyt on huolehdittava siitä, että sosiaalihuoltoa toteutetaan asiakkaan lähtökohdista ja asiakkaiden oikeudet turvataan.

[2] **Saara Karhu /sd:** Arvoisa puhemies! Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta oli ensi käsittelykierroksellaan täällä salissa keväällä juuri ennen loma-aikaa. Kun käsittely osui vielä yöhön, asia livahti todennäköisesti useimmilta onnellisesti ohi. Hyvä siis on, että lain toinen käsittely tapahtuu näin edullisella kellonlyömällä, sillä kyseessä on erittäin tärkeä laki.

Lain valmistelu oli varsinainen suururakka, johon osallistuivat sosiaali- ja terveysvaliokunnan ohella vahvasti myös perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta puursi mietintöään perusteellisesti, ja hallituksen esitys muuttuikin valtaosin uuteen muotoon. Valiokunnassa käytiin välillä kipakkaakin keskustelua asioista eikä kaikessa päästy yksimielisyyteen, sillä mietintöön liittyi kolme vastalausetta. Yhteen näistä vastalauseista, vastalauseeseen n:o 2, jossa vaadittiin lain 20 §:n 2 momentin poistamista, olisi ollut helppo yhtyä. Kyseinen lainkohta käsittelee niin sanotun pankkisalaisuuden avaamista ja on eittämättä hyvin pe-

riaatteellinen kysymys. Pidän kuitenkin pitkällisten neuvottelujen jälkeen saatua ratkaisua, jossa momentin sisältöä tiukennettiin huomattavasti, niin hyvänä, että sitä voi olla mukana hyväksymässä. Ed. Stenius-Kaukonen hetki sitten kävi näitä tiukennuksia läpi, joten en lähde niitä enää toistamaan.

Tämä pykälä on hyvä myös siksi, että sosiaalihuollossa asioidaan monista eri syistä. Muun muassa elatusmaksuja määrättäessä on erityisen tärkeää, että elatusvelvollisen tulotaso voidaan todeta asianmukaisesti ja elatusmaksu sitä kautta määrittää kummankin osapuolen kannalta oikeudenmukaisesti.

Nostin tämän kohdan esiin ensimmäisenä ja laajimmin, sillä pidän sitä yhtenä tämän lain arkaluontoisimmista ja varmastikin vielä myöhempää soveltamisohjeistamista vaativista kohdista. Ohjeistamisella tarkoitan sitä, että kentällä työtään tekeville sosiaalialan ammattilaisille selvitetään riittävän yksityiskohtaisesti, mitä lailla on haluttu sanoa ja mitä ei.

Lisäksi pidän erityisen tärkeänä, että valiokunnan tähän pankkipykälään liittämä lausuma otetaan vakavissaan. Lausumassa edellytetään, että eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten pankkisalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamista koskevat säännökset voidaan yhtenäistää siten, että eri hallinnonalojen viranomaisille, siis muun muassa vero-, elinkeino-, työvoima- ja sosiaaliviranomaisille, annetut oikeudet rahalaitostietoihin säädetään yhtenäisin periaattein ja siten, että kansalaisten yhdenvertaisuus ja yksityisyyden suoja turvataan. Asia on tärkeä, sillä yhtenäistäminen poistaisi viimeisenkin epäilyn siitä, että tämän pankkipykälän alkuperäisen luomisen ja löysän muotoilun takana on ennakkoluuloinen hyökkäys yhtä tämän yhteiskunnan heikompiosaisten ryhmää vastaan.

Arvoisa puhemies! Koska puheenvuoroissa toistuvat varmastikin samat asiat, nostan enää lyhyesti toisena kohtana esiin sosiaaliasiamiesten nimittämisen. Vaikka jo nykyisinkin asiakkaille jaetaan tietoa, uskon, että uusi viranomainen, uusi järjestelmä, tuo selkeää parannusta sosiaalihuollon asiakkaan oikeusturvaan. Sosiaaliasiamiehen selkeänä tehtävänähän on asiakkaan oikeuksien edistäminen ja toteuttaminen, niistä tiedottaminen sekä tilanteen seuranta kuntatasolla. Asiamies on myös konkreettinen apu, tuki ja turva, kun tarvitaan neuvojaa ja avustajaa.

Sosiaaliasiamiehen ammattitaidolle tulee varmastikin käyttöä tavalliselle kansalaiselle vaikean lakipykäläviidakon kiemuroissa. Siksi onkin tärkeää, että henkilöt, joita tehtävään valitaan, tuntevat hyvin sosiaalilainsäädännön. Tässä korostuu valitsijan vastuu, sillä varsinaisia kelpoisuusvaatimuksia asiamiehelle ei tässä vaiheessa asetettu. Kunnille on myös käytännön syistä suotu muutenkin suuri vapaus viran täyttämisen suhteen. Tehtävä voidaan antaa esimerkiksi jo kunnan virassa toimivalle lisätehtävänä. Tässä kunnilla vapauden vastapainona korostuukin suuri vastuu valita tehtävään henkilö, joka voi ristiriidattomasti hoitaa sosiaaliasiamiehen toimenkuvansa lain edellyttämällä tavalla puolueettomana osapuolena.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on edellyttänyt, että lain toteutumista seurataan. Toivon, että niin todella tapahtuu, ja mikäli tästä monin paikoin sana sanalta hierretystä lakipaketista löytyy käytännön toimissa niitä niin sanottuja lapsenvaivoja, korjaaviin toimenpiteisiin tartutaan välittömästi.

[3] **Ben Zyskowicz /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Karhu puheenvuorossaan kehui valiokunnan hyväksymää lausumaa, jonka mukaan niitä säännöksiä, jotka koskevat pankkitietojen luovuttamista, tulisi yhdenmukaistaa. Kysynkin nyt ed. Karhulta tai valiokunnan puheenjohtaja Vehkaojalta, että kun te olette tälle kannalle päätyneet ja kun tänä päivänä verottajan on huomattavasti helpompaa saada näitä tietoja kuin sosiaaliviranomaisten, kumpaa te haluatte tehdä, haluatteko vaikeuttaa verottajan nykyisiä mahdollisuuksia vai helpottaa juuri niitä sosiaalihuollolle antamianne mahdollisuuksia, jotka tässä laissa säädetään. Jos haluatte vaikeuttaa verottajan mahdollisuuksia, onko tarkoitus vaikeuttaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaista toimintaa, koska juuri sen vuoksi, talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaisen toiminnan tehostamiseksi, aivan vastikään, muutamia vuosia sitten säädettiin verottajalle helpompi mahdollisuus saada näitä pankkitietoja? Sillä haluttiin edistää harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa. Haluatteko te nyt vaikeuttaa tätä?

[4] **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suoraan kysymykseen, arvoisa puhemies: Niin kuin huomataan, valio-

kunta ei ole tietenkään ottanut kantaa tähän kysymykseen, kun valiokunta on muotoillut ponsilauselmaansa, vaan tämähän on niitä asioita, jotka pitää jatkoselvittelyssä tietenkin arvioida. Tärkeätä on kuitenkin systemaattisesti yrittää mennä läpi tämän laatuisia kysymyksiä eri elämän alueilta, jotta saataisiin perustavaa laatua olevat oikeusturvaa ja ihmisoikeuksia koskevat kysymykset yhtenäiselle viivalle. Jos poikkeuksia on tehtävä, täytyy olla hyvät perusteet. Kuulimme ed. Ben Zyskowiczin mainitsemat veroviranomaiset mahdollisena poikkeuksena. Ei minun eikä varmaan valiokunnan ole ollut tarpeen ottaa tässä yhteydessä kantaa siihen, mitä mahdollisesti jopa muitakin poikkeamia tarvitsisi yleisestä linjasta olla, mutta pidän erittäin tärkeänä, että arvioidaan systemaattisesti yhtenäisin perustein tarpeita säädellä näistä kysymyksistä.

[5] **Saara Karhu /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vastauksena: Tarkoitus ei suinkaan ole ollut vaikeuttaa, vaan saada kansalaisille yhdenvertainen kohtelu lain edessä, mikä varmasti on myös ed. Zyskowiczille mieleen, näin oletan.

[6] **Marjaana Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun olen keskustellut verottajan kanssa, verottajan taholta on ilmoitettu, että oikeus saada pankkitilitietoja ei ole tällä hetkellä enää niin oleellinen kuin joskus aikaisemmin, koska ei kauheasti käytetä pankkitilejä vaan siirretään rahat jonnekin muualle, jos on jonkinlaista hämärää rahaa olemassa. Olen myös hämmästellyt sitä, että ed. Ben Zyskowicz on niin vahvasti ollut sosiaalitukien väärinkäytösjahtia ajamassa, koska tiedetään ihan tarkkaan, että väärinkäytökset ovat minimaalisia. Toimeentulotuen kohdalla puhutaan 10 miljoonasta markasta tutkimusten mukaan, eli tästä on tehty liian suuri kysymys tämän asian ympärille.

[7] **Ben Zyskowicz /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, minkä asteista on sosiaaliturvan väärinkäyttö, onko se minimaalista vai ei, emme valitettavasti tiedä, koska pyytämääni tutkimusta asiasta ei ole suostuttu tekemään. Mutta mitä tulee tähän kysymykseen, meillä on kaksi merkittävää tilannetta nyt: verottaja pääsee tarvittaessa pankkitilitietoihin helposti kiinni, ja sosiaaliviranomaiset nyt säädettävän lain mukaan pääsevät niihin paljon vaikeammin kiinni. Kun te nyt sanotte, että te haluatte yhdenmukaistaa tätä käytäntöä kansalaisten oikeusturvan ja ihmisoikeuksien kannalta, niin on aika yksinkertainen kysymys: Kumpaa te haluatte tehdä, haluatteko vaikeuttaa verottajan mahdollisuutta päästä näihin tietoihin vai haluatteko helpottaa sosiaaliviranomaisten mahdollisuutta juuri siitä laista, jonka itse sosiaalivaliokunta on nyt ehdottanut eduskunnalle hyväksyttäväksi? Jos tätä yhdenmukaistamista halutaan tehdä, niin kuin kuvittelisin, vaikeuttamalla verottajan mahdollisuutta, koska kai te — tarkoitan sosiaalivaliokunnan jäsenet — pidätte hyvänä sitä systeemiä, jonka olette juuri nyt ehdottanut eduskunnalle säädettäväksi, jos te haluatte vaikeuttaa verottajan mahdollisuutta päästä näihin tietoihin käsiksi, niin vaikka ed. M. Koskinen sanoi, että se ei ole verottajalle niin tärkeätä, koska harmaata taloutta ja talousrikollisuutta voidaan torjua muullakin tavoin, haluan kertoa täällä talossa vähän kauemmin olleena, että nämä muutokset, joilla helpotettiin verottajan mahdollisuutta päästä tilitietoihin käsiksi, tehtiin nimenomaan sen takia, että voitaisiin vahvistaa ja parantaa toimintaa talousrikollisuutta ja harmaata taloutta vastaan, mikä kai meistä kaikista on tärkeätä, koska talousrikollisuudessa myös huijataan moninkertaiset markkamäärät verrattuna siihen, mitä sosiaaliturvan puolella väärinkäytöksiin menee. Eli te olette ponnen kautta vaatimassa sellaista yhdenmukaistamista, joka saattaa johtaa siihen, että verottajan mahdollisuuksia rajataan, mikä on omiaan vaikeuttamaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaista toimintaa.

[8] **Marjaana Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt ed. Zyskowiczillä ei ole ihan oikeata tietoa liittyen verottajan mahdollisuuteen käyttää tätä oikeuttaan. Kysymys on siitä, että verottaja on tehnyt päätöksen mennessään pankkitilille, ja prosessi on kestänyt erittäin pitkään. Minulle on verottajan taholta kerrottu ihan tarkkaan, miten järjestelmä toimii. Pankit ovat ilmoittaneet joissain tapauksissa etukäteen kansalaiselle, että nyt verottaja haluaa tulla pankkitilille. Tämä järjestelmä ei ole tällä hetkellä verottajankaan taholta kauhean hyvin toiminut, ei ainakaan Varsinais-Suomessa, kun verottajan kanssa on keskustellut. Ponsi, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt, ei muuta mihinkään suuntaan sitä käytäntöä, joka verottajalla tällä hetkellä on.

[9] **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Zyskowicz on pitkään ollut talossa, niin hän varmasti tietää, että lainsäädäntö on jatkuvaa kehittämistyötä, mikä tarkoittaa esimerkiksi tämän tyyppisten ponsien kohdalla sitä, että ne parhaimmillaan voivat johtaa tarpeeseen uudistaa lainsäädäntöä. Voi olla niinkin, kuten kuultiin ed. M. Koskisen puheenvuorossa, että verottajankin tarpeet ovat muuttuneet, ja tästä syystä eri hallinnonalojen tarpeiden systemaattinen arviointi, mihin kehotin, voisi olla erittäin järkevä tapa lähestyä jatkossa tätä kysymystä, ottaen kuitenkin samanaikaisesti huomioon sen, että lähtökohdan kaikkialla täytyy olla yksityisyyden suojan turvaaminen. Erikseen täytyy, niin kuin puhuin, poikkeuksista päättää, mutta niiden pitää olla erittäin hyvin motivoituja.

[10] **Ben Zyskowicz /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän vielä vastauspuheenvuorosta ja totean, että ei tämä ponsi tietystikään muuta verottajan käytäntöjä eikä lainsäädäntöä, mutta jos hallitus tämän ponnen mukaisesti toimii eli yhdenmukaistetaan niitä säännöksiä, jotka koskevat niin verottajan kuin sosiaaliviranomaistenkin oikeutta päästä kansalaisten pankkitilitietoihin, niin silloin se yhdenmukaistaminen tarkoittaa, jos te tätä linjaa pidätte oikeana, joka nyt on tässä sosiaalihuoltolaissa, verottajan kohdalla tilitietoihin pääsemisen vaikeuttamista, ja se taas tarkoittaa sitä, että se vaikeuttaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaista toimintaa.

En tiedä, ed. M. Koskinen, miten Turussa tehdään. Turussa tehdään näissä asioissa, ilmeisesti vähän muissakin asioissa, eri tavoin. Verottajahan on ollut siellä tunnetusti itsekin osapuolena talousrikoksissa, mutta ainakin muualla maassa toimitaan lain mukaan. Nykyinen verotusmenettelylaki mahdollistaa verottajalle pankkitilitietoihin pääsemisen hyvin matalan kynnyksen kautta. Ei tarvitse olla epäilyä rikoksesta tai väärinkäytöstä, ei tarvitse ilmoittaa kirjallisesti pankkiin, ei tarvitse etukäteen yrittää saada pankkiasiakkaalta tietoja muulla tavalla, vaan nykyinen laki, ed. Koskinen, on sellainen, että jos verottaja katsoo tarvitsevansa jonkun kansalaisen tilitietoja hänen verotuksensa toimittamista varten, verottajalla on siihen oikeus. Kynnys on matala. Oikeutta ei käytetä tietystikään rehellisten kansalaisten ja tavallisten ihmisten pankkitilitietojen aiheettomaan nuuskimiseen, vaan sitä käytetään juuri niin, että päästäisiin harmaata taloutta ja talousrikollisuutta torjumaan. Jos tämä muuttuu vaikeammaksi, mitä teidän pontenne käytännössä tarkoittaa, silloin tietysti vaikeutuu harmaan talouden torjunta.

[11] **Marjaana Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edelleen ed. Zyskowiczille toivoisin, että hän kääntyy Helsingin verotoimiston puoleen ja katsoo käytännön, joka on erittäin monimutkainen ja byrokraattinen myös verottajan kannalta, kun halutaan saada tietoja. Jossain vaiheessa oli esillä, ja keskustan taholta tuli myös esitys siitä, että verottaja antaisi tiedon sosiaaliviranomaiselle, ja todettiin, että on lähestulkoon mahdoton toteuttaa sen tyyppistä käytäntöä, joka kestäisi viikkokausia.

Turun verotoimiston ja verottajan kohdalla on tosiaan käynyt niin, että niiden tapausten määrä, joissa ihmisten pankkitilille mennään, on pienentynyt. Se johtuu siitä, että verottajan taholta on kerrottu, että semmoinen ihminen, joka on epärehellinen, harvemmin laittaa rahojaan pankkiin, eli rahat ovat ihan jossain muualla. Toivoisin sitä, että kun lainsäädäntöä tehdään, niin oltaisiin niiden käytännön virkamiesten ja ihmisten kanssa tekemisissä, jotka työkseen tekevät näitä asioita. Uskon, että he parhaiten tietävät, millä tapaa järjestelmä toimii.

[12] **Niilo Keränen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva laki saatiin sisällöltään valmiiksi keväällä viime töiksemme. Kun aloittelemme syyskautta, tämä laki tulee sopivasti toiseen käsittelyyn seuraavana päivänä, kun tulevan vuoden budjetti on esitelty.

Lain hyvä tarkoitus on parantaa sosiaalitoimen asiakkaan oikeuksia. Tähän liittyy muun muassa asiakkaan kohtelu, hänen mahdollisuuteensa itseään koskevien tietojen saantiin ja myös asioiden sujuvuuden parantaminen. Lakiin on koottu myöskin joitakin yksityiskohtia muun muassa julkisuuslaista niin, että laista tulee olemaan hyötyä käytännön sosiaalityöntekijälle. Laki ei valitettavasti kuitenkaan vaikuta mitään siihen, miten kuntien resurssit riittävät asianmukaisten ja hyvätasoisten sosiaalipalveluitten antamiseen.

Varsinainen budjettikeskustelu tietysti käydään tuonnempana, mutta käsiteltävään lakiin liittyen on pakko todeta sen verran, että sosiaali-

ja terveydenhuollon valtionosuuksiin ensi vuodelle on tarkoitus tehdä ainoastaan 1,2 prosentin inflaatiotarkistukset. Saattaa olla, että taloudelliset resurssit siten vesittävät asiakaslain hyvää tarkoitusta. Budjettiesitykseen liittyvissä budjettilaeissa hallitus aikoo jonkin verran painottaa ehkäisevää toimeentuloturvaa ja eniten syrjäytyneiden aktivoimista. Tämä ei kuitenkaan näy sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien perusteina olevissa kertoimissa, joissa painotus on edelleen vahvin ikääntyneiden kohdalla. Jos ajatellaan sosiaaliasiakasta, tulisi painottaa vielä nykyistä enemmän työikäisiin ja lapsiin kohdistuvaa ennaltaehkäisevää työtä.

Arvoisa puhemies! Ensimmäisestä käsittelystä on kulunut sen verran aikaa, että palautan pari asiakaslain kipukohtaa mieleen, osittain ne samat, joita jo edellä on käsitelty.

Ensimmäinen tällainen seikka on toisaalta lapsen edun turvaaminen silloin, kun lapsi tai perhe on sosiaalitoimen asiakkaana. Toisaalta tässä kohdassa tulee löytää tasapaino myös sille, että perheelläkin, siis vanhemmilla tai huoltajilla, on omat oikeutensa. Lapsen kasvatusvastuu on kuitenkin aina ensisijaisesti vanhemmilla taikka erityistilanteissa jollakin muulla huoltajalla.

Hallituksen esitys jätti alun perin tässä suhteessa toivomisen varaa. Alkuperäisessä esityksessä oli ongelma myös siinä, että sosiaalitoimen yksittäinen työntekijä olisi voinut joissakin tilanteissa tehdä kohtalaisen mielivaltaisia ratkaisuja. Meidän valiokuntamme, sosiaali- ja terveysvaliokunta, kävi perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausuntoihin perustuen tätä lainkohtaa perusteellisesti läpi ja muotoili lain 10 ja 11 §:n uudelleen. Uusissa muotoiluissa on minusta varsin hyvä, tosin herkkä tasapaino, mutta tasapaino kuitenkin. Lapsen etu tulee turvatuksi, mutta vanhempien oikeus heidän välttämättä tarvitsemiinsa tietoihin on myös kohtalaisen selkeä.

Toinen merkittävä kohta on jo edellä debatoitu: lain 20 §. Jotenkin on ristiriitainen tunne, kun lain tarkoituksena on parantaa sosiaaliasiakkaan asemaa, että kuitenkin lakitekstin mukaan sosiaalitoimella on mahdollisuus mennä ilman asiakkaan lupaa hänen pankkitileilleen. Voidaan perustellusti kysyä, onko pankkitilien avaaminen juuri köyhimpien ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kohdalla perusteltua. Ei kai tämä nyt ole talousrikollisuuden suurin ongelma? Lainkohta ei edes millään muotoa takaa sitä, että mahdollisesti huijaava asiakas paljastuisi. Pankkeja on nimittäin nykymaailmassa aika monta. Huijaustarkoituksessa rahat voi sijoittaa vaikka mihin. Kenenkään sosiaalityöntekijän aika ei riitä kaikkien mahdollisten pankkien penkomiseen. Toisaalta tavallinen sosiaalitoimen asiakas tuo ilman muuta itse taloudelliset tietonsa esiin. Huono taloushan on toki esimerkiksi toimeentulotuen hakemisen perusta. Todellista huijaria tämä lainkohta vain naurattaa.

Sen sijaan on erittäin arveluttavaa, että tämän lainkohdan perusteella pankki saa tiedon siitä, että joku tietty henkilö on sosiaalitoimen asiakas. Saattaa olla, että kyseessä on hyvin tilapäinen toimeentulo-ongelma, joka selviää nopeasti. Asiakas maksaa toimeentulotukensa takaisin, ja kun muutaman kuukauden tai muutaman vuoden päästä hän menee kyseiseen pankkiinsa hakemaan mahdollista yritysrahoitusta, asuntoluottoa tai muuta, niin pankin tiedossa oleva sosiaaliasiakkuus ei varmaankaan ole hyvä mainesana luoton saantiin.

Minusta tässä lainkohdassa edelleen jäi auki sellainen ongelma, miten rajataan ne henkilöt, joista sosiaalitoimi perää pankkitietoja. Monissa sosiaalietuuksissa nimittäin muun perheen tulot ja omaisuus vaikuttavat etuuden saantiin. Kuinka laajasti sosiaalitoimi voi haalia tietoja: aikamiespojan pankkitiedot, pojan avovaimon lapsen pankkitiedot, perheessä asuvan mummon tiedot? Perhe-käsitettä ei ole missään yksiselitteisesti määritelty, joten sosiaaliviranomaisen harkinnan varaan jää todella paljon.

Keskustan valiokuntaedustajina emme kuitenkaan keväällä olleet emmekä nytkään halua olla antamassa viestiä, että hyväksyisimme sosiaalietuuksien väärinkäytön. Keväällä teimme tähän muutosesityksen, jota eduskunta ei kuitenkaan hyväksynyt. Vaikka näin kävikin, pidämme tätä lakia kokonaisuutena niin tarpeellisena ja asiallisena, että emme tämän pykälän takia tule esittämään lain hylkäämistä. Emme myöskään tässä käsittelyssä tule esittämään mitään lisäponsia liitettäväksi eduskunnan päätökseen. Me olemme tyytyväisiä valiokunnan yksimieliseen lausumaan, jossa todetaan, että pankkisalaisuudesta ja sen murtamisesta tulisi saada yhtenäiset säännökset, sellaiset, jotka koskevat myös muita viranomaisia.

Omana käsityksenäni äskeiseen ed. Zyskowiczin kysymykseen esittäisin, että minun mielestäni yhdenmukainen tai yhtenäinen säännös ei tarkoita sitä, että säännökset olisivat kaikille vi-

ranomaisille samat, vaan että nämä säännökset arvioidaan ja kootaan jotenkin yhteen, kuten ed. Vehkaoja äsken esitti.

Arvoisa puhemies! Keskustassa pidämme myös tärkeänä, että valiokunnan toinen lausuma lain seurannasta toteutuu, siis sen seuranta, täyttääkö laki tarkoituksensa. Kyseinen asiakaslakihan on uutta lainsäädäntöä ja antaa käytännön työssä sittenkin varsin paljon tilaa soveltamiselle, soveltamiselle myös sen mukaan, millaiset resurssit kunnilla sosiaalitoimessa on.

[13] **Anne Huotari /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Keränen pohti mielestäni hyvin pankkisalaisuuspykälän ongelmia ja nimenomaan sitä, miten rajataan se perhepiiri, kenen pankkitileille voi mennä. Toimeentulotukeenhan voi vaikuttaa monen muunkin henkilön tulotaso, varsinkin kun perhe-käsite tuntuu tänä päivänä olevan hyvin sekava kaikessa lainsäädännössä ja vielä eri lainsäädännöissä erilainen.

Äsken käytiin keskustelua verolainsäädännöstä. Törmäsinpä vähän aikaa sitten tilanteeseen, jossa verolainsäädännössä perhe ei ollut avopuolisoperhe, kun perhe haki verovähennystä matkakuluista, mutta sosiaalilainsäädännössä sama perhe oli taas perhe ja sillä perusteella perheen miespuoliselle henkilölle ei maksettu työmarkkinatukea. Tämä kyllä sotii ihmisten oikeuskäsitystä vastaan, että me emme kykene määrittelemään kaikessa lainsäädännössä perheen käsitettä oikein. Miten me voimme sitten olettaa, että kansalaiset itse tietäisivät, kenelle mikäkin etuus kuuluu. Minulle jäi sellainen käsitys valiokunnassa niistä kerroista, kun olin paikalla varajäsenenä, että osalla näytti olevan enemmän halukkuutta nöyryyttää toimeentulotukiasiakkaita ja ikään kuin ennaltaehkäisevänä tätä lakia haluttiin sinne viedä. Nyt kun siellä on tämä tasapuolisuusponsi, niin ehkä kannattaisi katsoa te-keskuksen työvoimahallintoa ja yritystukiosastoa, joissa paljon suuremmista tuista on kysymys kuin sosiaalituista.

[14] **Marjaana Koskinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Keräsen puheenvuorossa tuli esille myös se, että on pystytty tekemään yhtenäinen ponsi valiokunnassa. Kun ministeri Soininvaara on vielä paikalla, niin kysyisin nyt hallituksen taholta, onko mihinkään toimenpiteisiin ryhdytty sen suhteen, että vero-, elinkeino- ja työvoimatukien kohdalla lähdettäisiin murtamaan pankkisalaisuutta, kun se oli minun mielestäni yhtenäinen kanta, joka sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tuli esille, ja se tuli myös tämän salin tahtona vahvasti esille. Olisi ihan mielenkiintoista tietää.

[15] **Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara:** Arvoisa puhemies! Minun on valitettavasti sanottava, etten pysty tähän kysymykseen vastaamaan, koska tuo kyseinen lainsäädäntö ei kuulu minun vastuulleni.

Kysymys pankkisalaisuuksista on tietysti kyllä hyvin laajakantoinen. Suomessahan pankkisalaisuus on perinteisesti ollut paljon vahvempi kuin monessa muussa maassa, ja sillä on ollut tietysti vaikutusta myös talousrikollisuuteen ja huumerikollisuuteen ja kaikkeen muuhun rikollisuuteen. Oma henkilökohtainen käsitykseni on kyllä se, että voisimme arvioida nyt sitä, kuinka suuri oikeudenloukkaus pankkisalaisuuden jonkin asteinen murtaminen olisi verrattuna siihen yhteiskunnan etuun, joka olisi saatavissa siitä, että väärin pelaaminen tulee erilaisissa paljon näitä sosiaalihuoltoasioita suuremmissa kysymyksissä helpommin esille, sillä ei kai pankkisalaisuuden suojelemisessa viranomaisilta ole mitään intressiä sellaisilla henkilöillä, joilla ei ole mitään salattavaa.

[16] **Marjatta Vehkaoja /sd:** Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa kommentoimalla ed. Keräsen puheenvuoroa ja jatkaa hieman keskustelua pankkisalaisuutta koskevasta pykälästä.

Olemme siis valiokunnan päätöksellä nostaneet huomattavasti sitä kynnystä, milloin voidaan päästä asiakkaan pankkisalaisuuden lähteille tai murtamaan pankkisalaisuutta. Haluan sanoa tässä, että valiokunnassamme jopa arvioitiin, että uusi muotoilu pykälään tulee toimimaan ennalta ehkäisevästi siinä määrässä, että sitä pykälää ei edes lähdetä soveltamaan. Meidän kannattaa asettautua kunnassa istuvan sosiaalityöntekijän asemaan ja arvioida tätä tilannetta siltä kannalta juuri niistä syistä, jotka ed. Keränen sanoi, että maailmassa on pankkeja varsin paljon. Esimerkiksi sosiaalityöntekijä saattaa huomata olevansa jo mahdottoman tilanteen edessä. Kun meillä ei ollut mahdollisuutta pankkisalaisuuspykälää saada kokonaan poiskaan sieltä johtuen lähinnä hallituskumppanimme lukkiutuneesta asenteesta tässä kysymyksessä, näin kai uskalletaan sanoa, niin realismia oli ottaa

strategia n:o 2 käyttöön, minkä tuloksen nyt näemme tämän pykälän muotoilussa. Pidän sitä siinä mielessä onnistuneena, niin kuin sanoin, että me pääsemme ehkä eri menetelmällä samaan tarkoitukseen kuin olisimme päässeet poistamalla tuon pykälän sieltä kokonaan. Politiikka on joskus tällaista.

Toinen syy tietysti, miksi todellakin sosiaalityöntekijät hyvin epämieluisasti lähtisivät tätä pykälää käyttämään, tuli myös esille ed. Keräsen puheenvuorossa, koska tässähän ei riittäisi, että tutkitaan kyseisen anojan pankkitili, vaan siinä tulee se "koko soppaseurue", niin kuin toimeentulotuen osalta muutoinkin, tulojen osalta arvioitavaksi. On aivan selvä asia, että se taas määräytyy toimeentulotukilain kautta. Joten olemme tehneet pankkisalaisuuspykälän niin epämiellyttäväksi ja vaikeaksi kuin mahdollista, kun emme saaneet sitä poiskaan. Näin ollen uskon, että tässä tulee se tilanne vallitsemaan, että poliittinen tahto on saatu toteutettua, joka oli niin voimakas. Mutta aika tulee kyllä varmaan näyttämään, että sen merkitys on paljon pienempi kuin arveltiin.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnan kevätkauden suurin hanke. Täällä tuli jo esiin, että eduskuntaa on vaivattu tällä hankkeella jo kaksi kierrosta ja on erittäin tärkeää saada nyt tämä päätökseen. Kun keväällä arvioitiin aikataulutusta, niin itse lähdin ajamaan sitä ajatusta, että saisimme ensimmäisen käsittelyn valmiiksi, jotta hallinto pääsisi aloittamaan oppaitten ja koulutuksen valmistamista näissä kysymyksissä, koska sisältö lyötiin lukkoon. Arvioni tässä on osunutkin oikeaan. Olen nyt selvityttänyt, miten STM:ssä on kesän aikana toimittu. Ja vireästi on toimittu, juuri niin kuin olimme toivoneetkin. Opas on jo tekeillä lain käyttämisestä. Sosiaali- ja terveysoikeuden käsikirja, joka on ollut erittäin odotettu, on tulossa ennen joulua, ja tämä asia saadaan nyt sinne käsikirjaan mukaan. Tämä on yksi erittäin tärkeä asia.

Koulutuksessa ei ole voitu tietenkään edetä ihan yhtä vauhdikkaasti, mutta tietooni olen saanut, että jo ensi maanantaina on tästä lainsäädännöstä koko työpäivän mittainen koulutus, jossa lääninhallitusten ja Kuntaliiton lakimiehille ja sosiaalitarkastajille selvitetään, samoin kuin STM:n esittelijöille ja juristeille, tämän lain pääasiallisia sisältöjä. Tarkempaan sisältökoulutukseen mennään kevätpuolella. Lakihan tulee voimaan 1.1. ensi vuonna nyt näillä näkymin. Olen siitä tosiaan tyytyväinen, että kesä ei mennyt hallinnolla sillä tavalla hukkaan kuin olisi ehkä mennyt, jos olisi pitänyt arvailut lain sisällöstä jättää tähän päivään.

Nyt toisessa käsittelyssä voimme siis vain hyväksyä tai hylätä esityksen. Yhtään hylkyesitystä ei ole vielä kuultu, eikä taida sellaisia tullakaan, joten voimme olla iloisin mielin yhdessä hyväksymässä tätä hallituksen esitystä, joka on ensikertainen laki, sanotaan näin, jossa määritellään sosiaaliasiakkaan asemaa, ja se asemahan tämän lain avulla tulee kyllä paranemaan huolimatta pankkisalaisuuspykälästä.

Toinen kohta, josta paljon keskustelua oli ja mielipiteet olivat ehkä hyvinkin vastakkaisia, koski lasten huostaanottotilanteisiin liittyviä kysymyksiä.

Valiokunnan ponsiakin on jo täällä käsitelty, joten ei siitä sen enempää.

Minusta on hyvä, että syyskausi avautuu nyt eduskunnassa tämän asian avulla. Toivon, että media nyt huolehtii siitä osuudesta, jonka se kesällä jätti hoitamatta, ja kertoo kansalaisille, mitä mukavaa ja hyvää on tulossa. Ehkä se pankkisalaisuuden pykäläkin kannattaisi nyt nimenomaan perusteluteksteineen lukea varsin huolellisesti, jotta viesti kulkisi oikean suuntaisesti kansalaisille. Kansalaisen oikeutta on esimerkiksi se, että pankkisalaisuuden murtamista ei saa virittää, jos kansalainen sitä vastustaa, ilman että siitä on käyty asiallinen hallinnollinen prosessi. Me saimme tämmöisen lisälaitteen tai välineen tai instrumentin, miten sitä nyt halutaan nimittää, hallituksen esitykseen turvaamaan asiakkaan asemaa ja nostamaan todellakin sitä kynnystä, että tätä käytettäisiin varsin säästeliäästi.

Ajatus on se, että asiakas on yhteistyössä työntekijöiden kanssa. Kun hän tulee sosiaalitoimistoon jotain pyytämään ja hakemaan, luonnollinen lähtökohta on kai se, että hän tekee yhteistyötä työntekijöiden kanssa, joskin voi sanoa, että sosiaalitoimessa on hoidettava myöskin ne tilanteet, joissa asiakkaan kannalta katsottuna joudutaan epämiellyttäviä päätöksiä tekemään.

Varmasti monet sosiaalityöntekijät ja muutkin alan henkilöstön edustajat tulevat kokemaan, että tämä laki tulee rasittamaan heitä aika lailla, koska mitä enemmän asiakkaat tulevat tietoisiksi omista oikeuksistaan, sitä enemmän saattavat myös työntekijät kokea stressiä. Siitä syystä haluankin alleviivata ja painottaa työnohjauksen

merkitystä sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalitoimen henkilöstön keskuudessa. Me tiedämme, että työnohjaus vaihtelee hyvin paljon kunnasta toiseen. Monissa kunnissa sitä ei arvosteta laisinkaan, ei sitä ole edes tänä päivänä saatavilla. Työ on kuitenkin raskasta, ja pitää kyetä luovasti sitä työtä tekemään. Jokaisen oma persoona on työkaluna tässä työssä, mistä syystä työnohjaus on todella tärkeää työnantajan järjestää. Nyt on minusta hyvä lisäsyy vaatia työnohjausta kuntoon kunnissa, kun tämä laki tulee voimaan, koska, niin kuin sanoin, se tulee ehkä — monet niin kokevat — vielä lisäämään stressiä, kun työntekijämäärää ei kuitenkaan kunnissa ole tarpeeseen nähden lisätty riittävästi.

Ed. Kiviniemi merkitään läsnä olevaksi.

---

[17] **Paula Kokkonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että puheenjohtaja Vehkaoja mainitsi, että tämä on parannus nykytilanteeseen. Kun kuuntelin keskustelua, näyttää siltä, että pankkisalaisuuden avaaminen on saanut aivan keskeisen osan tässä. Sehän on vain yksi nyanssi tuossa lainsäädännössä. Tarkoitus on parantaa asiakkaan asemaa.

Tärkeintä minusta on, että tämä täytäntöönpannaan asianmukaisesti ja että asiamiehet nimetään vastuullisesti ja että vältetään ne sudenkuopat, joita potilasasiamiesten nimeämisen yhteydessä on havaittu, eli ei pidä henkilöitä, jotka ovat suorassa linjavastuussa toiminnasta, nimetä asiamiehiksi.

[18] **Timo Ihamäki /kok:** Arvoisa puhemies! Toisessa käsittelyssä on nyt laki sosiaaliasiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Ensimmäinen käsittely oli jo keväällä, jolloin sisältö hyväksyttiin, mutta toinen käsittely jäi aikapulan takia syksyyn.

Voi yleisesti todeta, että lain saaminen valmiiksi on itse asiassa aikamoinen työvoitto, koska vastaava lakiesitys oli eduskunnan käsittelyssä jo ennen viime vaaleja, mutta silloin se raukesi, koska valiokunta piti silloista esitystä niin puutteellisena, ettei ryhtynyt sitä enempää korjailemaan. Nyt hallitus on antanut uuden version, joka olikin edellistä versiota tuntuvasti parempi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsitteli lakia pitkään. Joka pykälää viilattiin monelta taholta. Oli monenlaisia käsityksiä. Valiokunta otti huomioon myöskin hallintovaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan lausunnot. Myös sosiaali- ja terveysministeriö välillä teki korjauksia pykäliin, ja lopulta saatiin tämä versio, joka on tuntuvasti parempi kuin kaikki edellä mainitut versiot. Laki siis selvästi ja selkeästi parani, mutta ihan kaikista muutoksista, joita valiokunnassakin tehtiin, en ollut täysin vakuuttunut, että ne olivat tarpeellisia.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta säädettävän lain tavoitteena ja tarkoituksena on selkeyttää ja parantaa asiakkaan asemaa ja oikeuksia. Tarkoitus on turvata sosiaalihuollon asiakkaan osallistumiseen, kohteluun ja oikeusturvaan liittyvät keskeiset periaatteet. Tarkoitus on lisätä ja turvata sosiaalitoimen asiakkaan oikeuksia, lisätä asiakkaan omaa aktiviteettia ja ennen kaikkea taata oikeus hyvään kohteluun sekä turvata itsemääräämisoikeus, joka on asiakaslähtöinen periaate ja kaikin puolin kannatettava. Kokonaisuudessaan laki on vahva askel eteenpäin. Siksi siihen onkin suhtauduttava myönteisesti.

Pääsääntönä laissa on, että sosiaalihuollon asiakirjat on pidettävä salassa ja tietoja voidaan luovuttaa vain asiakkaan suostumuksella. Sosiaalihuollossa on kuitenkin tilanteita, joissa myös salassa pidettäviä tietoja tulee olla mahdollisuus antaa, vaikka suostumusta ei olisikaan.

Laki sisältää myös pykälän, jonka mukaan sosiaaliviranomaisella on oikeus pyytää sosiaali- ja terveydenhuollon tai Kansaneläkelaitoksen asiakkaan pankista tilitietoja, mikäli on perusteltua syytä epäillä, että asiakas on salannut tulojaan tai varallisuuttaan. Laissa pankkisalaisuus avataan vain, kun viranomaisilla on perusteltu syy epäillä asiakkaan antamien tietojen todenperäisyyttä.

Tässä yhteydessä voitaneen todeta, että salassa pidettävien tietojen saaminen ei tapahdu vain toimeentuloasiakkaiden kohdalla, mistä täällä on jatkuvasti keskusteltu, vaan se voi tulla kyseeseen esimerkiksi elatusvelvollisten kohdalla, ja esimerkiksi dementikkojen asioiden hoitamisen kannalta se saattaa olla aivan välttämätöntä. Kyseinen toimenpide on hyväksyttävissä, koska avustusta yhteiskunnalta saavan on tarpeen saattaa vaitiolovelvollisen virkailijan tietoon aina myös perusteet. Rahalaitostietojen saamisen

uhka onkin ennen kaikkea ennaltaehkäisevä toimi. Pankkisalaisuuden avaaminen ei tuo uutta ulottuvuutta eikä uutta lainsäädäntöä. Meillä on asia avattu jo esimerkiksi asiakasmaksulain 14 a §:ssä, verotusmenettelystä annetun lain 19 §:ssä, jossa on rajaamaton oikeus, Kansaneläkelaitoksen eläkkeensaajan asumistukiasiassa, holhoustoimilaissa asian selvittämisessä ja myös sosiaalihuoltolain 56 §:ssä, josta tehtiin valitus jopa ihmisoikeustuomioistuimeen, joka ei ottanut asiaa edes käsiteltäväkseen. Ja nyt näyttää olevan niinkin, että Euroopan unionissa Feiran huippukokouksessa on päästy siihen vaiheeseen, että tietoja on saatavissa myös yhden maan rahalaitoksesta toiseen maahan.

Järjestelmä on kuitenkin vaitiolovelvollisuuden kannalta tärkeä viranomaistoiminnan koetinkivi, jottei sivullisille leviä tietoja, jotka eivät heille kuulu. On kansalaisten yhdenvertaisuutta, että kansalainen saa juuri ne edut, jotka on säädetty, ei enempää eikä vähempää, ja mahdollista väärinkäyttöä ei voi puoltaa.

Yleisesti, vaikka tässä on keskusteltu salaisuuspykälästä ja tilitietojen luovuttamisesta, voidaan sanoa, että laki on kokonaisuudessaan hyvä, joskin nyt tarvitaan myös voimavaroja, ja toivottavasti niitä lähivuosina tähänkin kertyy kuntiin ja sosiaalihuoltoon. Tämä on nyt selvä parannus kaikkiin edellisiin versioihin, ja tämä on laki, jota on käsitelty etten sanoisi perusteellisesti.

19 **Päivi Räsänen /skl:** Rouva puhemies! Myös minä pidän lakiesitystä merkittävänä uudistuksena sosiaalihuollon asiakkaan aseman selkeyttämiseksi. Sinänsä oli harmi, ettei myös tätä toista käsittelyä saatu kesän alussa vietyä läpi, mutta tämä ei itse asiassa pohjimmiltaan johtunut sosiaali- ja terveysvaliokunnan hidastelusta vaan muista syistä, ehkä ennen kaikkea perustuslakivaliokunnan työruuhkasta.

Sosiaaliasiamiehen hallinnollinen sijoituspaikka oli eräs keskustelun aihe, josta myös jäi vastalause mietintöön. Lähes kaikki asiantuntijat korostivat sosiaaliasiamiehen riippumattomuuden ja puolueettomuuden merkitystä, ja etenkin sosiaalihuollon asiakkaita edustavat järjestöt kannattivat mallia, jossa lääninhallitus nimeäisi sosiaaliasiamiehen, joka myös minun mielestäni olisi ollut paras ratkaisu. Huomautan, että myös molemmat lausunnon antaneet valiokunnat korostivat sosiaaliasiamiehen itsenäisyyden tärkeyttä, joka voi tulla kyseenalaiseksi tässä mallissa, joka nyt jäi ensimmäisen käsittelyn äänestysten jälkeen voimaan.

Sosiaaliasiamiestähän tarvitaan yleensä juuri silloin, kun asiakas ei koe saavansa kunnan sosiaalipalveluita antavilta virkamiehiltä riittävää informaatiota tai palveluita. Ajattelen, että näissä tilanteissa asiakkaiden tarpeita palvelisi parhaiten sosiaaliasiamies, joka on riippumaton kunnalliseen hallintoon nähden.

Toivon, että ministeriössä seurattaisiin tarkkaan järjestelmän toimivuutta ja tarvittaessa oltaisiin valmiit sosiaaliasiamiehen hallinnollisen aseman uudelleenjärjestelyyn.

20 **Esa Lahtela /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä äänestin esitystä vastaan lähinnä pankkisalaisuuden avaamisen osalta ja yhä edelleen olen sitä mieltä, että sitä ei olisi tullut avata, koska joka tapauksessa etukäteen syyllistetään nämä köyhät ihmiset, koska harvat menevät toimeentulotukea hakemaan, jos ei ole rahan puute. Niissäkin tapauksissa, joissa rikkaampi tai vilpillisessä tarkoituksessa oleva henkilö on mennyt tukea anomaan, niin vanhankin järjestelmän mukaan, jos on ollut epäily siitä, että tällaista tapahtuu ja on vilpillinen mieli, sehän on voitu vähän mutkikkaamman kaavan kautta kuitenkin saada selville. Tässä etukäteen syyllistetään köyhät ihmiset jo suoralta kädeltä ja leimataan epärehellisiksi jo etukäteen. Sen takia toivoisi vielä, että tämä olisi voitu muuttaa, mutta tiedän, että tässä ei ole enää kysymys kuin hylystä tai hyväksymisestä, ja kun joiltakin osin tässä lakipaketissa on hyvääkin ja niitä asioita olen kannattamassa, sen takia en esitä hylkyä.

21 **Timo Ihamäki /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahtelalle vain toteaisin, kun hän sanoi, että etukäteen syyllistetään köyhät ihmiset, että paitsi että tilitietojen luovuttaminen koskee toimeentuloasiakkaita, se voi tulla kyseeseen esimerkiksi rikkaiden elatusvelvollisten kohdalla tai esimerkiksi dementikkojen kohdalla, jotka eivät sairauden takia pysty asioitaan hoitamaan. Heidän kannaltaan on aivan välttämätöntä, että saadaan tietoja.

22 **Esa Lahtela /sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tähän voisi vastata, jotta minun käsitykseni mukaan, jos etukäteen on todettu lääkärin toimesta, että on dementikko kysymyksessä, hänelle ilmeisesti määrätään kuitenkin asioi-

den hoitaja, jolloin joku muu asioita hoitaa. Silloin riippuu tämän henkilön hyvästä tahdosta ja oikeamielisyydestä, että tulee oikeat luvut tietoon. On aika ihme, jos ed. Ihamäki, joka ilmeisesti on lääkäri, ei tiedä sitä menettelyä, että lääkäri kyllä tietyissä tapauksissa katsoo, että tämä ihminen ei pysty enää omista asioistaan vastaamaan, ja silloin pannaan virkaholhooja hommiin.

23 **Paula Kokkonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lahtela jälleen esitteli käsityksiään, jotka eivät kyllä perustu todelliseen elämään. Valitettavasti on erittäin harvinaista, että uskottuja miehiä määrätään silloinkaan, kun se on todella tarpeen.

24 **Timo Ihamäki /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta, että tässä laissa pankkisalaisuus avataan vain, kun viranomaisella on perusteltu syy epäillä asiakkaan antamien tietojen todenperäisyyttä. Se sanotaan selvästi laissa, ettei sitä avata minkään yhden hetken huumassa.

Haluaisin vielä todeta, että on paljon muitakin tilanteita kuin toimeentuloasiakkaan tilanne, jolloin tilitietoja voi olla välttämätöntä saada viranomaisen tietoon.

25 **Inkeri Kerola /kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olen tyytyväinen siitä, että valiokuntamme puheenjohtaja Marjatta Vehkaoja otti esille sosiaalitoimen asiakkaan asemaa koskevan ohjeistuksen tulemisen jakeluun kuntiin. Se on erittäin tarpeellista. Nimittäin tällä hetkellä jo sosiaalityöntekijät ovat ennakkoon tulkinneet lakia eri tavalla kuin ehkä valiokunnan henki ja lain henki oli tämän asian käsittelyn yhteydessä.

Toiseksi pelkään sitä, mihin ed. Ihamäkikin viittasi, ettemme vain olisi ottaneet liian suppeaa tarkastelukulmaa tähän lakiin. Nimittäin käsittelemässämme laissa on painotetusti keskitytty lasten etuihin ja toimeentulotukiasiakkaisiin. Kuitenkin dementikkojen kasvava määrä on tulevaisuuden ongelma. Ikääntyvien määrä, myöskin tässä yhteydessä edunvalvojien asema olivat minusta liian vähäisellä käsittelyllä tämän lain valmistelun yhteydessä. Siksi toivonkin, että lakiin liittyvässä ohjeistuksessa nyt erikoisen tarkasti otetaan huomioon myöskin omaisten asema ja mielipide, kun esimerkiksi edunvalvonta-asioita kunkin potilaan, kunkin asiakkaan kohdalla eteenpäin viedään.

26 **Ben Zyskowicz /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun laki oli ensimmäisessä käsittelyssä viime keväänä, niin tämä sosiaalihuollon asiakkaan pankkisalaisuuden avaamismahdollisuus tietyissä rajatuissa tapauksissa oli hyvin vahvasti keskustelussa esillä. Se johti tiedotusvälineet täydellisesti harhaan. Sen jälkeen oli lukuisia pääkirjoituksia, kommentteja, kolumneja, joissa kauhisteltiin sitä, miten voi eduskunta olla sellainen, että se on nyt köyhien pankkisalaisuuden avaamassa ja tällä tavoin syrjimässä ja ennalta leimaamassa köyhät ihmiset. Syntyi semmoinen mielikuva eduskunnan keskustelun ja sitä huolimattomasti seuranneiden tiedotusvälineiden kautta, että tässä juuri nyt tehdään jotain sellaista lainsäädäntöä, joka nimenomaan köyhät ihmiset altistaa tämmöiselle pankkisalaisuuden avaamiselle ja asettaa heidät täysin eriarvoiseen asemaan kaikkien muiden Suomen kansalaisten kanssa.

Nyt on tilaisuus tämänkin keskustelun selostamisessa, jos tiedotusvälineet tätä aktiivisesti ja tarkkaavaisesti seuraavat, oikaista tämä keväällä syntynyt väärä käsitys, joka esimerkiksi Hufvudstadsbladet-nimisessä lehdessä johti kokonaiseen pääkirjoitukseen, joka perustui täysin väärille premisseille. Nyt kun tätä keskustelua ja tätä todellista tilaa selostetaan, voidaan kiinnittää huomiota ja toivottavasti kiinnitetäänkin huomiota siihen, että lainsäädäntö tuntee jo nyt lukuisia sellaisia tilanteita, joissa viranomaisilla on oikeus saada näitä sinänsä salassa pidettäviä pankkitilitietoja.

Nämä tilanteet ovat tuttuja myös sosiaalilainsäädännössä. Esimerkiksi eläkkeensaajien asumistukilaissa sen 14 §:n 2 momentissa sanotaan, että pankki ja muu rahalaitos on myös velvollinen pyynnöstä antamaan eläkelaitokselle ja tarkastuslautakunnalle tietoja, jotka ovat tarpeen asumistukioikeuden tai asumistuen määrän selvittämiseksi. Samoin laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista, sen 14 a §, sisältää jo nyt sen, että viranomaisten tiedonsaantioikeudesta siellä sanotaan, että valtion ja kunnan viranomainen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö, muu eläkelaitos, vakuutuslaitos, rahalaitos, työnantaja, työttömyyskassa jne. jne. jne. ovat velvollisia sosiaali- ja terveydenhuollon vi-

ranomaisen pyynnöstä antamaan maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kaikki hallussaan olevat, asiakkaan taloudellista asemaa koskevat, asiakasmaksun suuruuden määräämistä varten tarpeelliset tiedot, jos maksun saava kunta ei ole saanut asiakkaalta tai hänen lailliselta edustajaltaan riittäviä ja luotettavia tietoja maksun määrästä ja ...

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Zyskowicz, voitte jatkaa puhujakorokkeelta.

Puhuja (korokkeelta): Arvoisa puhemies! Tässä mainitsin jo kaksi nykyisessä sosiaalilainsäädännössä olevaa voimassa olevan lain säädöstä, joissa käy ilmi, että näitä pankkitilitietoja saadaan ja niitä saadaan paljon, sanoisiko, matalammalla kynnyksellä kuin tässä laissa ehdotetaan sosiaalihuollon asiakkaiden osalta.

Mutta kolmas ja vielä yleisempi ja meitä kaikkia kansalaisia itse asiassa koskeva säännös löytyy jo äsken keskustelussa esillä olleesta veromenettelylainsäädännöstä, jossa todetaan, sen 19 §:ssä, että kaikki, siis muutkin kuin rahalaitokset, ovat velvollisia antamaan hallussaan olevia tietoja veroviranomaiselle, jos tiedot saattavat olla tarpeen toisen verovelvollisen verotusta tai muutoksenhakua koskevan asian käsittelyssä.

Jos tätä verotuslainsäädännön pykälää nyt vertaa tähän hirveän haloon sosiaalivaliokunnassa ja osin julkisessa keskustelussa synnyttäneeseen, nyt säädettävään lainsäädäntöön tämän asian osalta, voidaan todeta, että verotuksessa ensinnäkin kaikki ovat tiedonantovelvollisia, siis pankit ja muutkin, toiseksi verottajan ei tarvitse perustella sivulliselle eikä verovelvolliselle kyselyään, kolmanneksi verottajan ei tarvitse ensin yrittää hankkia tietoa muilta viranomaisilta, neljänneksi tietojen pyynnölle ei ole asetettu muotovaatimusta, vaan myös suulliset ja puhelimitse tehdyt tiedustelut ovat yleisiä. Tietoja voi pyytää kuka tahansa veroviranomainen. Sitä ei ole rajattu. Tiedustelusta ei tarvitse kertoa verovelvolliselle ennen eikä jälkeen tiedustelun.

Eli kun tätä vertaa nyt esillä olevaan lakiin ja sen pykälään, tässähän on paljon korkeampi kynnys. Tämähän edellyttää, että rahalaitos on velvollinen antamaan tietoja sosiaalihuollon tarpeen selvittämiseksi, sosiaalihuollon järjestämiseksi ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä viranomaisille annettujen tietojen tarkistamista varten, jos ensinnäkin sosiaalihuollon viranomainen ei saa riittäviä tietoja 1 momentissa mainituilta tahoilta itseltään, toiseksi jos on perusteltua syytä epäillä asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta, kuten ed. Ihamäki on moneen otteeseen todennut. Kolmanneksi asetetaan eräitä vaatimuksia myös itse pyynnölle. Ensinnäkin sen pitää olla kirjallinen, toiseksi sen on oikeutettu tekemään vain tehtävään määrätty sosiaalihuollon viranomainen ja kolmanneksi ennen pyynnön tekemistä rahalaitokselle on asiakkaalle annettava siitä tieto, jolloin asiakas voi vielä esimerkiksi perua hakemuksensa ja sillä tavoin välttää tämän menettelyn.

Kun näitä säädöksiä nyt vertaa — tätä yritin aikaisemmin lyhyissä vastauspuheenvuoroissa sanoa — tämä tarkoittaa sitä, että meillä on erittäin matala kynnys tänä päivänä sen suhteen, milloin esimerkiksi verottaja pääsee pankkitilitietoihin. Meille asetetaan nyt korkea kynnys sille, milloin sosiaalihuollon asiakkaan pankkitilitietoihin pääsee sosiaaliviranomainen. Kun te nyt sosiaalivaliokunnassa olette hyväksyneet ponnen, jonka eduskuntakin tässä tulee hyväksyneeksi, että pitää yhdenmukaistaa nämä säännökset, niin kysyn, mitä tarkoitetaan:

Halutaanko helpottaa sosiaalihuollon asiakkaan pankkitilitietojen saamista vai vaikeuttaa verottajan oikeutta saada tietoja? Tuskin halutaan helpottaa sosiaalihuollon asiakkaan pankkitilitietojen saamista, kun juuri ollaan säätämässä lakia, jolla ne asetetaan korkean kynnyksen taakse. Tarkoittaako se, että halutaan vaikeuttaa verottajan mahdollisuutta päästä näihin tietoihin käsiksi? Jos se sitä tarkoittaa, kai nyt ymmärretään, että nämä verottajan oikeudet ja mahdollisuudet on säädetty nimenomaan sen takia, että voidaan torjua talousrikollisuutta ja harmaata taloutta. Jos sitä lähdetään vaikeuttamaan, se vaikeuttaa näiden yhteiskunnassa harjoitettavien rikollisten toimintojen selvittämistä. En ole yhtään vakuuttunut siitä, että tämä sosiaalivaliokunnan yksimielisesti hyväksymä lausuma, jonka me nyt eduskunnassa yksimielisesti myös hyväksymme, on järkevä ja että sen mukaisesti tätä lainsäädäntöä tulisi kehittää.

Mutta varsinainen viestini, arvoisa rouva puhemies, on se, että ihmettelen tätä huutoa ja haloota, joka tämän sosiaalihuollon asiakkaan asemaa koskevan lain yhteydessä on tästä asiasta syntynyt, ja myös pahoittelen sitä, että tiedotusvälineet seurasivat keväällä keskustelua niin

huolimattomasti, että julkisuudessa syntyi asiasta aivan väärä kuva.

27 **Esa Lahtela /sd:** Rouva puhemies! En ole sosiaalivaliokunnan jäsen, joten en voi vastata tähän, mitä ed. Zyskowicz kysyi, mutta tämä joka tapauksessa ei muuta mitään veromenettelylain säännöksiä, ja se on oma saarnansa se asia.

Mutta itse asiassa kuitenkin yhä edelleen olen sitä mieltä, jotta tässä köyhiä syyllistetään ja kokoomus on päässyt tässä päämääräänsä. Aina kun on kysymys siitä, että on työttömiä tai köyhiä, kokoomus epäilee, jotta nehän ovat huijareita kaikki eivätkä ne halua lähteä työhön, ja on tämän tyyppistä ajattelua.

Mutta oletetaan, että henkilö menee hakemaan vaikka toimeentulotukea — esimerkkinä, paljon tähän sisältyy muutakin — ja sieltä lähetetään vähänkin köykäisemmillä perusteilla pyyntö pankkiin tai johonkin rahoituslaitokseen tai vakuutusyhtiöön tai mikä se onkin, missä rahaa käsitellään, epäillään tässä olevan tällaista ja tällaista. Niitä pyyntöjä tulee sitten enemmän kuin tänä päivänä. Sitten tämä ihminen jossakin vaiheessa pääsee vähän pinnalle, ylöspäin nousemaan. Hän lähtee hakemaan lainaa, hän perustaa vaikka yrityksen. Todennäköisesti sen ihmisen lainansaantimahdollisuudet ovat siinä vaiheessa huonommat, koska kyllä pankissa on muistissa, että ahaa, tästä ihmisestä on kysytty tietoja, tämä voikin olla tämmöinen. Tulee semmoinen henkinen kynnys siihen. Sen takia tämä mahdollisuuksia selvitä siitä köyhyysloukusta eteenpäin heikentää.

Vanha systeemi antoi mahdollisuuden, mutta se kynnys oli isompi saada ne tiedot. Siitä huolimatta siellä pengottiin monia semmoisia asioita, ja se on hyvä asia. En minä kannata sitä, jotta vilpillisin perustein otetaan rahaa mistään, koska ne ovat meidän yhteisiä varojamme. Vanha systeemi oli hiukan mutkikkaampi, mutta siitä huolimatta sieltä ongittiin pois semmoisia ihmisiä, jotka olivat vilpillisin perustein ottamassa tukea tai avustuksia.

28 **Niilo Keränen /kesk:** Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowicz ei ollut äsken kuuntelemassa. Puheenvuorossani yritin esittää hänelle minun käsitystäni ja sitä, mikä minun käsittääkseni oli myös valiokunnan käsitys tästä ponnesta, eli yhtenäiset säännökset tai yhdenmukaistaminen ei tarkoita sitä, että kaikille viranomaisille säännöt olisivat täsmälleen samat, vaan että nämä säännökset johonkin koottaisiin ja arvioitaisiin niin, että ne olisivat helposti löydettävissä.

29 **Timo Ihamäki /kok:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä ed. E. Lahtelalle todeta, kun ed. Lahtela sanoo, että tässä syyllistetään köyhiä, ettei tässä syyllistetä köyhiä, koska tässä voi olla myöskin rikkaita elatusvelvollisia, joitten tilitietoihin halutaan mennä. Sen sijaan ed. Lahtela syyllistää kokoomusta, että kokoomus on tämän pykälän takana. Haluan vielä todeta, että laki ja pykälät ovat hallituksen esityksiä.

Keskustelu päättyy.

Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön sisältyvät kaksi lausumaehdotusta hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys eräiden virkasyytteiden oikeuspaikkaa koskevien säännösten muuttamiseksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 57/2000 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 7/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—6. lakiehdotus sekä lakivaliokunnan mietinnössään ehdottama 7. lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

1.—7. lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

3) Hallituksen esitys Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä ja laista sopimuksen lainsäädäntöalaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 88/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 89/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

[1] **Marja-Liisa Tykkyläinen /sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on esitys eduskunnalle laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta. Haluan tässä korostaa, että tässä lakiehdotuksessa lähinnä tulee muutoksia piispojen virkojen valintojen kohdalle sekä matkapappien ja kanttorien virkoja koskeviin säännöksiin. Eli tasavallan presidentti ei enää nimitä piispoja, vaan sen tekee ortodoksinen kirkolliskokous. Lisäksi laissa on erokirjan myöntäminen, ja mielestäni hyviä parannuksia on myöskin se, että eläkejärjestelmät tulevat olemaan kunnossa ortodoksisen kirkon henkilökunnan kohdalta.

Sen sijaan haluaisin tässä yhteydessä ottaa esille sen, että edelleenkin ortodoksinen kirkko ja sen työntekijät ovat jäljessä palkkaluokissa. Vaikka eduskunta on jo viime budjetin yhteydessä tehnyt esityksiä ja korotuksia, niin siitä huolimatta korotukset eivät vastaa luterilaisen kirkon virkasopimuksia. Toivoisin, että valiokunta lausumalla jollakin tavalla voisi tähän puuttua. Lakihan on erikoinen siinä suhteessa, että ortodoksisen kirkon viroista päättää eduskunta, mutta luterilaisen kirkon viroista ei päätä eduskunta.

Haluaisin ottaa myöskin esille opillisen asian, joka liittyy kaanonien merkitykseen ja siihen, että kaanonit, jotka ovat voimassa, ovat erittäin vanhoja, synodeissa syntyneet kaanonit ja niitä noudatetaan edelleenkin ortodoksisissa kirkoissa. Toivoisinkin, että Suomi voisi lähteä viemään synodeihin muutoksia, jotta myöskin piispoille voisi tulla avioliitto-oikeus, esimerkiksi. Varmasti tämä on kiusallinen asia ortodoksiselle kirkolle, ja uskoisin myöskin, että kun kaanoneja ei riittävästi voida valvoa, niin saattaa tulla vaikeuksia joittenkin kirkon omien lakien ja pykälien noudattamisessa.

Jos ei tiedetä, mitä "kaanoni" merkitsee, niin totean, että kaanoni on kirkollinen säännös tai laki, joka on asianmukaisesti hyväksytty ja sen jälkeen saatettu voimaan kirkon elämässä. Se koskee kaikkia kirkon jäseniä sitovasti.

Arvoisa puhemies! Näillä evästyksillä toivoisin, että hallintovaliokunta voisi ottaa huomioon asiantuntijoita kuullessaan, että asiassa edetään nykyaikaiselle tasolle.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys laiksi emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annetun lain kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 90/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laiksi varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 91/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys laiksi luotsauslain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 92/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laiksi ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 93/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

[1] **Paula Kokkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisen elimien ja kudosten lääketieteellisestä käytöstä. Uudistus on merkittävä siksi, että tähän saakka on vallinnut epävarmuus siitä, voidaanko ja kenen luvalla talletettua, ihmisestä otettua kudosta taikka kudosnäytteitä ja elimiä tallettaa vastaista tieteellistä ja hoidollista käyttöä varten.

Meillä on useissa laitoksissa ollut jopa kymmeniä vuosia merkittäviä kudospankkeja ilman minkäänlaista sääntelyä. Tämä on eräitten kansainvälisten skandaalien myötä herättänyt kovin paljon ahdistusta henkilökunnassa, ja on mietitty, millä edellytyksillä kudoksia voitaisiin käyttää tieteelliseen tutkimukseen ja eräisiin muihin tarkoituksiin. On ollut myöskin pyrkimyksiä perustaa uusia luu- ja muita kudospankkeja ja tallettaa niihin vainajilta otettua kudosta. Hallituksen esityksellä saadaan ihmisestä irrotettavien kudosten käsittely ajanmukaiselle tasolle.

Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota eräisiin asioihin, joitten toivon nousevan esiin valiokuntakäsittelyssä. Luovuttajien suostumuksen hankkimiseen on mielestäni kiinnitettävä erityistä huomiota elävän luovuttajan ollessa kysymyksessä.

Haluan erityisesti kiinnittää huomiota alaikäiseen luovuttajaan, jota käsitellään 5 §:ssä. Olisi mielestäni syytä miettiä, olisiko perusteltua säätää jokin alaikäraja lapselle, joka voi antaa oman suostumuksen. Muistan edellisen kerran kudossiirtolakia uudistettaessa keskustellun eräässä klinikassa siitä, minkä ikäinen lapsi kykenee itse antamaan oman suostumuksensa. Tällöin eräät lääkärit kertoivat, että heidän klinikassaan olisi ollut lapsi, joka oli 3-vuotias ja oli kyennyt antamaan itse suostumuksensa. Olen esittänyt epäilykseni, ja siihen ovat yhtyneet sekä kansainvälisellä että kotimaisella foorumilla monet muutkin. Tästä syystä pidän erittäin tärkeänä, että mietittäisiin, pitäisikö kuitenkin asettaa jokin alaikäraja. Ymmärrän, että on luonnollista, että pienellekin lapselle selostetaan toimenpiteet ja hankitaan hänen myötävaikutuksensa asialle, mutta suostumus on kuitenkin eri asia.

8 §:ssä käsitellään kuoleman toteamista sillä tavalla, että lähdetään siitä, että asetuksen säätämällä tavalla todettaisiin kuolema. Aikanaanhan kuoleman toteaminen ohjeistettiin Lääkintöhallituksen ohjeilla, ja tämäkin on asia, joka on herättänyt kovasti keskustelua erityisesti akateemisissa piireissä: Onko asianmukaista, että asia on delegoitu jollekin instanssille, vai pitäisikö tämän olla peräti eduskunnassa säädetyssä laissa?

9 §:ssä 1 momentissa on oletettu suostumus, eli jos henkilön ei oleteta eläessään vastustaneen kudosten irrottamista, niin silloin oletetaan, että ne voidaan ilman muuta irrottaa. Tämä on myöskin asia, josta toivoisin vielä keskusteltavan, koska tässä maat jakaantuvat kahteen erilaiseen traditioon. Toiset maat edellyttävät nimenomaista suostumusta ja toiset lähtevät siitä, että oletettu suostumus on ilman muuta olemassa, ellei muuta näytetä. Tiedän, että meidän maassamme ei tässä ole ollut epäkohtia. Yleensä on otettu yhteys omaisiin ja on voitu yhteisymmärryksessä selvittää asia. Kuitenkin se on pohtimisen arvoinen.

5 luvussa mahdollistetaan hyvin laaja opetus- ja harjoittelutoiminta vainajilla. On asianmukaista, että asiasta säädetään. On varmaan kuitenkin hyvä keskustella siitä, kulkevatko rajat jossakin. Meillähän aikanaan harjoiteltiin sydämensiirtoja kahdella vainajalla. Tuohon aikaan se ei ollut laillista toimintaa ja se johti huomautuksiin lääkäreille, joten on syytä pohtia, missä rajat tänä päivänä kulkevat.

Toivoisin valiokunnan myös kiinnittävän huomiota siihen, kuinka paljon kudoksia yhdestä vainajasta voidaan ottaa ja kuinka paljon elimiä voidaan ottaa. Voidaanko esimerkiksi irrottaa kokonainen lonkka? Tiedän tällaisia pyyntöjä

esitetyn. Voidaanko kaikki niin sanotusti varaosiksi kelpaavat osat irrottaa yhdestä vainajasta vai onko asetettava joitakin muitakin rajoja kuin lakitekstissä näyttää nyt olevan: että ulkonäkö ei saisi huomattavasti muuttua?

Kudosnäytteiden käyttäminen erilaisiin tarkoituksiin on kovasti yleistynyt, ja asianomaisen luvallahan voidaan kudosta tietysti käyttää opetukseen, tutkimukseen ja diagnostiikkaan. Olisi hyvä keskustella siitä, kuinka paljon kudosta voidaan käyttää kaupallisiin tarkoituksiin. On luonnollista, että asianomaisen luvalla näin voidaan tehdä.

Eräs asia, joka on minua kovasti askarruttanut, on se, että perinnöllisen sairauden selvittämisessä on lähdetty kovin tiukasta luvanmyöntämiskäytännöstä. Toivoisin valiokunnan vielä harkitsevan, onko nykyaikaa se, että geneettistä, perinnöllistä sairautta selvittäviin tutkimuksiin suhtaudutaan erittäin tiukasti tietosuojamielessä. Mielestäni pitäisi ainakin voida pohtia sitä, tulisiko sen joukon lähisukulaisia, joka on oikeutettu perintölainsäädäntömme nojalla perimään henkilön, olla oikeutettu saamaan myös geneettisiä tietoja ilman asianomaisen suostumusta taikka, jos asianomainen on jo vainaja, hänen kuoltuaan vastoin hänen elinaikanaan ilmaisemaansa kantaa. Mehän tiedämme, että tiede on jo edennyt niin pitkälle joka tapauksessa, että yhden henkilön geneettisestä näytteestä pystytään päättelemään koko joukko hänen läheisten sukulaistensa sairauksista, terveydentilasta ja geeniperimästä.

Näitä asioita toivoisin valiokunnan pohtivan.

[2] **Niilo Keränen /kesk:** Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että hallitus on tämän lakiesityksen antanut. Viimeaikaisessa julkisessa keskustelussa ovat tilaa saaneet lähinnä erilaiset kauhukuvat siitä, mihin biotekniikka ja ihmiskudoksen käyttö saattaa johtaa. Niin ikään maamme aiempi lainsäädäntö on ollut aika puutteellinen ja koskenut lähinnä kudosten irrottamista, ei niinkään niiden säilyttämistä ja käyttöä.

Olen tutustunut lakiesitykseen vain pintapuolisesti. Tämähän tuleekin meille sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn, joten vain muutama huomio. On tarpeellista, että lakiin sisältyy säännös, joka kieltää kudoksilla ja elimillä tehtävän kaupankäynnin. On hyvä, että alaikäisiä luovuttajia koskevat säännökset ovat mukana. On hyvä, että tunnustetaan mahdollisesti ulkomailta tulevien elinten ja kudosten tulo Suomeen ja puututaan myös siihen.

Ensilukemalla silmiini sattui kuitenkin lakiesityksen 6 § ja sen perustelut. Tämä pykälä käsittelee muun muassa alkioiden käyttöä sekä synnytyksen, raskauden keskeytyksen tai keskenmenon yhteydessä tapahtuvaa kudosten poistamista ja niiden varastointia ja käyttöä. Toivoisin, että itse lakiin valiokunnassa saataisiin selväsanaisesti pykälä siitä, voidaanko ihmistä tai syntymätöntä sikiötä kloonata vai ei, ja että vähintään mietinnössä tuotaisiin painavasti esiin, millainen lääketieteellinen tutkimus tällaisilla kudoksilla on mahdollista.

Lopuksi kiitokset ed. Kokkoselle asiantuntevista neuvoista valiokunnalle. Olen pannut ne muistiin.

[3] **Paula Kokkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä ed. Keräselle todeta — kiitän ensin häntä kommenteista — toivovani vielä, että hän kiinnittäisi huomiota siihen, että käsitykseni mukaan meillä on ajateltu rikoslaissa säätää rangaistavaksi ihmisen kloonaaminen jne. Mutta kloonaamista ei pidä myöskään käyttää yksinomaan ikään kuin kirosanana. Kloonaaminen on hyvin hyödyllinen menetelmä. Siitä saattaa olla korvaamatonta apua elinsiirtotoiminnassa, joten on oltava hyvin varovainen sen suhteen, mitä mennään tällaisessa, niin kuin ed. Keränenkin sanoi, pelon huumassa kieltämään.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

9) Hallituksen esitys laiksi alkoholilain 3 ja 8 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 94/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

[1] **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on aivan oikean suuntaisesti liikkeellä antaessaan esityksen laiksi alkoholilain 3 ja 8 §:n muuttamisesta. Ongelmahan on muodostunut, kun vuonna 1997 on alkoholitilavuusprosenttien yläraja poistettu. Siihen saakkahan tilavuusprosenttien yläraja, joka määritteli alkoholijuoman, oli 60 prosenttia. Ongelmaksi on tullut ennen muuta pirtu, koska nyt korkeimman hallinto-oikeuden keväällä 1999 tekemän määrittelyn ja päätöksen mukaan pirtu on katsottu nautittavaksi alkoholijuomaksi. Tästä kaikestahan on omat ongelmansa mahdollisesti aiheutumassa.

Aikoinaan, kun oli kieltolaki, oli voimakkaasti pirturallia Suomenlahden yli ja poliisit ja viranomaiset koettivat sitä estää. Tähän liittyi paljon rikollisuutta, järjestyshäiriöitä ja alkoholimyrkytyksiä. Yhä edelleen on alkoholin aineen osalta sama vaara. Ihmiset, jotka ovat tottuneet käyttämään tavanomaisia alkoholijuomia, voivat erehtyä väkiviinaksi luokiteltavan pirtun suhteen tai muun vastaavan prosenttiosuuden omaavan alkoholin suhteen, ja silloin vaarana ovat akuutit alkoholimyrkytykset, jotka pahimmassa tapauksessa aiheuttavat kuoleman, mutta myöskin muut alkoholista aiheutuvat haitat, alkoholirikollisuus, järjestyshäiriöt jne.

Mielestäni hallitus on aivan oikean suuntaisesti lähtenyt tätä asiaa korjaamaan, mutta olisin toivonut, että jos vain mahdollista, selvitettäisiin, voidaanko Euroopan yhteisöstä poiketen saada alempi prosenttiraja kuin 80, vaikka palata aiempaan 60 prosenttiin, joka määrittelee alkoholijuoman. Hallituksen esityksen tekstissä sivulla 5 oikeassa alanurkassa sanotaan: "Jäsenvaltioilla, joilla on edelleen yksinomainen toimivalta ylläpitää yleistä järjestystä ja taata valtion sisäinen turvallisuus, on tiettyä harkintavaltaa, kun ne päättävät kunkin yhteiskunnallisen tilanteen erityispiirteiden perusteella ja sillä perusteella, minkä merkityksen ne antavat yhteisön oikeudessa hyväksytylle päämäärälle, jollainen on esimerkiksi taistelu alkoholinkäyttöön liittyvän rikollisuuden eri muotoja vastaan, niistä toimenpiteistä, joilla voidaan päästä konkreettisiin tuloksiin".

Jään odottamaan, olisiko tässä sellainen kohta, jolla voitaisiin päästä sellaiseen lainsäädäntöön, joka maassa vallitsi ennen vuotta 1997 ja jolla osaltaan edistettäisiin alkoholihaittojen vähentämistä. Tässä suhteessa toivon, että tuohon päästäisiin.

Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tuodaan esille seuraavaa: "- - alkoholittomalla juomalla nautittavaksi tarkoitettua juomaa, joka sisältää enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia - -". Jos sanotaan, että tuote on alkoholiton, ja siinä on alkoholia 2,8 tilavuusprosenttia, niin se ei nyt minusta varsinaisesti alkoholiton ole. Tämä saattaa aiheuttaa tiettyä ongelmatilannetta siinä suhteessa, jos joku haluaisi alkoholittoman tuotteen vaikkapa terveydellisistä syistä; monilla ihmisillä on terveydellisiä syitä, ettei voi nauttia alkoholia lainkaan. Jos tällainen tuote esiintyy alkoholittomana, niin ehkä tuossa voisi olla jokin muu määritelmä kenties parempi ja selkeämpi.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä ajatuksilla totean, että hallituksen esitys on oikean suuntainen.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laeiksi eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 95/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys asuntorahoituslainsäädännön rahayksikkömuutoksiksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 96/2000 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu:

[1] **Pentti Tiusanen /vas:** Puhemies! Tässä kohdin on varmasti ihan hyvä todeta se asia, että asunto- ja rahoitustilanne noin kaiken kaikkiaan, ulkopuolella tämän hallituksen esityksen sisällön, on kääntynyt varsin ongelmalliseksi ja paljon vaikeammaksi kuin aikaisemmin on osattu

arvioidakaan. Ihan näin ensimmäisinä työpäivinä olisi eduskunnan kyllä nyt aktivoitava toimintaansa tässä asiassa. Ympäristövaliokunnan näkökulmasta sitä tietysti yritetään, mutta myös koko eduskunnan kokonaisuutena tulisi tässä asiassa lähteä aktiivisemmin liikkeelle. Halusin tässä kohdin tämän asian nostaa keskusteluun, mutta toki sitä on syytä jatkaa toisessa yhteydessä.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys Kansainvälisen työjärjestön työtilastoja koskevan yleissopimuksen nro 160 11 artiklaa koskevan varauman peruuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 97/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työ- ja tasa-arvoasiainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 15.34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

---

95 202671